AKGÖL (BURDUR) HAVZASI ÇEVRESİNDE GEÇİCİ KIRSAL YERLEŞMELER

Eren YÜRÜDÜR*
İhsan BULUT**

Giriş

Geçici kırsal yerleşmeler köylerin ekonomik ve sosyal-kültürel uzantıları olarak ülkemiz genelinde yayılmıştır. Bu yerleşmeler hem ekonomik açıdan köyü desteklemekte hem de kültürel açıdan önemli unsurların yaşatılmasını sağlamaktadır.

Akgöl Havzası çevresindeki az sayıda köy de bazı yayla ve ağıl yerleşmelerine sahiptir. Binlerce yıllık çeşitli kültürel unsurları barındıran bu yerleşmeler, aynı zamanda yöredeki küçükbaş hayvancılığın devamına da katkıda bulunmaktadır.

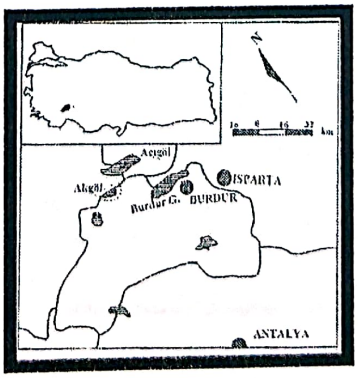
Sahadaki yaylacılık faaliyetleri günümüzden 30 yıl öncesine göre önemli bir azalma göstermiştir. Bu paralelde yayla yerleşmeleri terk edilmiş, ağıl yerleşmeleri ortadan kalkmış ve küçükbaş hayvan sayısında önemli bir azalma yaşanmıştır.

Bu araştırma sahadaki mevcut geçici yerleşmeleri tanıtmanın yanı sıra, bunların tarihsel evrimine ışık tutmayı ve bu bağlamda yöredeki kırsal hayatta yaşanan sosyal ve ekonomik dönüşümün ortaya çıkmasına katkı oluşturmayı amaçlamaktadır.

Akgöl havzası çevresinde yer alan köyler ve geçici kırsal yerleşmeler 2004 Temmuz ayında gezilmiş, muhtarlar ve köylülerle mülakatlar yapılmış, taslak haritalar çıkarılmıştır. Daha sonra, gözlem, anket ve mülakat sonuçları kaynak bilgilerle birlikte değerlendirilmiş ve yazılmıştır.

Araştırma Sahasın konumu ve Genel Coğrafî Özellikleri

Akgöl havzası, Türkiye'nin güneyinde ve Burdur ili sınırları içerisinde, 37° 40' Kuzey Enlemi ve 29° 46 Doğu Boylamında yer alır (Harita 1). Kuzeyinde Acıgöl depresyonu, güneyinde Yarışlı ve Salda gölleri havzaları, doğuda Burdur gölü havzası ve batısında Honaz dağı kütlesinin doğu uzantıları yer alır. Gölün yükseltisi 989 m. ve genişliği 12 km^2 dir.



Şekil 1. Araştırma Sahasının Konum Haritası

* Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal A. Eğt. Böl. Coğrafya Eğt. ABD.
** Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü



Foto 1. Akgöl Havzası Çevresinin 45 km. Yükseklikten Görünüşü(Google Earth'tan alınmıştır)

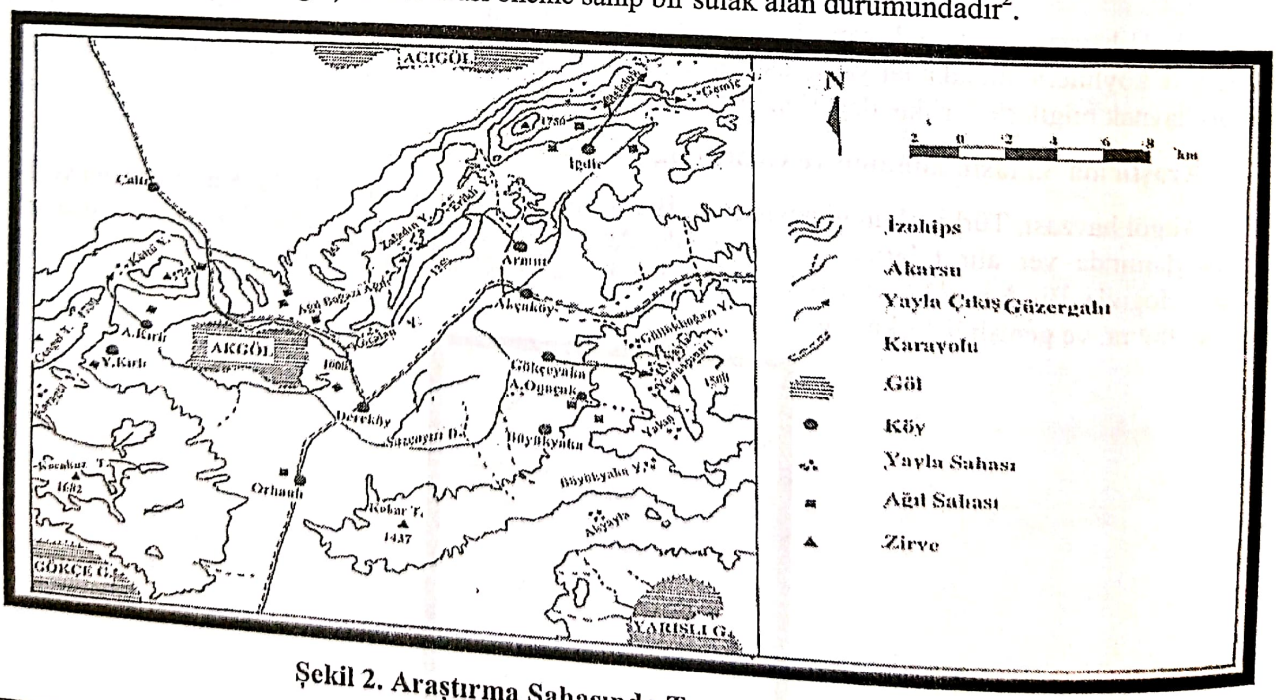
Havza tabanı, Kuvaterner yaşlı eski ve yeni alüvyonlardan oluşur. Genel olarak kireçtaşları ile temsil edilen Mesozoyik yaşlı kayaçların oluşturduğu dağlık kütlelerce kuşatılmıştır. Güneydoğusunda ise ofiyolitler yaygın olarak görülmektedir[1].

Havzanın çerçevesi, yer yer 2000 m yükseltiye ulaşan ve içerisinde yörenin yayla alanlarını bulunduran, dağlık kütlelerce oluşturulmuştur. Yan Dağı, Gemiç Dağı, Tınaz Dağı bu çerçevedeki önemli kütlelerdir. Çengel Tepe (1730 m), Çalova mevkiindeki 1741 m. rakımlı isimsiz tepe, Efeklisivrisi Tepe (2033 m), Kokar tepe (1437 m), Kemikli Tepe, Balaban tepe gibi yükseltiler çerçevedeki yüksek noktaları oluştururlar.

Araştırma sahasında bozulmuş bir Akdeniz iklimi yaşanmaktadır. Yani genel şartlar açısından Akdeniz iklimine benzemekle birlikte yükselti ve karasallık şartlarının belirginleştiği yarı nemli bir iklim görülmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 13,1 °C, (Ocak 1,6, Temmuz 24 °C) yıllık ortalama yağış çukur alanlarda 500 mm'nin altındadır.

Yörede orman alanları dağlık sahalarda toplanmıştır. Karaçamlar, bazı meşe türleri ve ardıç türleri sahamızda görülmektedir. Bunun dışında çeşitli çalı türleri ve havza tabanında bozkır özellikleri yaygındır.

Akgöl havzası tabanında sığ karakterli Akgöl (Çorak göl) yer almaktadır. Çevredeki yüksek alanlardan ve ova tabanından kaynaklanan Taşpınar, Balaban ve Çeşmeçukuru, Sazçayırı dereleri, havza sularını Akgöl'de toplamaktadır. Akgöl (Çorakgöl) uluslar arası öneme sahip bir sulak alan durumundadır[2].



Şekil 2. Araştırma Sahasında Topografya Haritası

[1] SUNGUR, K.A., 1978, Burdur, Acıgöl Depresyonları ve Tefenni Ovasının Fiziki Coğrafyası, İ.Ü. Yay.:2397, Coğrafya Enst. Yay.: 95, İstanbul, s.41

[2] http://www.cevreorman.gov.tr/sulak/sulakalan/corak.htm , www.kad.org.tr/bilgiyazi/sulakalanlar.pdf http://env.erciyes.edu.tr/yelkovan/birdsites/wetlands.html , Bu göl Çamurcun, Elmabaş Patka, Pas baş Patka, Dikkuyruk gibi kuşların uğrak alanıdır.

Araştırma sahasındaki 15 köy yerleşmesinde 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 4129 kişi yaşamaktadır[3]. Sahadaki nüfus genellikle yaşlılardan oluşmaktadır. Denizli ve Antalya gibi iş olanaklarının nispeten yüksek olduğu çevre illere göç yaşanmaktadır.

Sahadaki ekonomik faaliyetlerin karakteri hayvan varlığına bakıldığında net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Köy	Sığır	Koyun	Kıl Keçisi
Akçaköy	1300	-	-
Alan	1402	207	85
Armut	269	235	440
A.Kırlı	140	130	2350
A.Onacak	136	102	260
Bayındır	129	556	318
Beyköy	34	730	-
Büyükyaka	709	385	33
Çardak	227	65	237
Dereköy	292	787	203
Gökçeyaka	561	440	350
İğdir	480	431	3558
Orhanlı	110	360	1220
Taşpınar	82	70	715
Y.Kırlı	44	315	375
Toplam	**5915**	**4813**	**10144**

Tablo 1. Akgöl Havzası Köylerinde Hayvan Varlığı (2004)

Kaynak: Burdur İl Tarım Müdürlüğü[4]

Sahadaki hayvan varlığı (20872), büyük oranda hayvancılığa dayalı ekonomik yapının da bir göstergesidir. Bu ekonomik yapı içerisinde 1980'lere kadar yayla hayvancılığı ve yerli ırklar ön plandaydı. Arazi çalışmaları sırasında, özellikle kıl keçisi sayısının eskiden sahada çok daha fazla olduğu söylenmiştir. 1980'lerden itibaren orman alanlarının korunması amaçlı politikalarla Türkiye genelinde olduğu gibi sahada da kıl keçisi sayısı önemli miktarda azaltılmış, kültür ırkı sığırlar yaygınlaştırılarak süt hayvancılığı geliştirilmiştir. Sığır varlığının çok büyük bir bölümü kültür ırkı sığırlardan oluşmaktadır. Köylerin tamamında modern süt depolama tesisi bulunmakta ve sütler günlük olarak ulusal firmalarca toplanmaktadır. Bu durum alanımızdaki sosyal ve ekonomik hayatı radikal bir şekilde etkilemiştir. Bu bağlamda Akçaköy önemli bir model oluşturmaktadır.

Yaylacılık Faaliyetleri ve Yayla Yerleşmeleri

Araştırma sahasındaki 15 köy yerleşmesinin tamamında tarım ve hayvancılık birincil geçim kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle süt hayvancılığının yörede dikkat çekici bir şekilde geliştiği görülmektedir. Bu durum küçükbaş hayvancılığın gelişmesindeki dönüm noktalarından birisini de meydana getirmektedir. Süt hayvancılığının gelişmesi, zaten güç şartlar altında sürdürülen küçükbaş hayvancılığa dayalı yaylacılık faaliyetlerinin sönmesine yol açmıştır.

Hâlihazırda küçükbaş hayvancılık faaliyetleri çoğunlukla köyler çevresindeki mera ve orman alanlarında sürdürülmektedir. Yayla alanları genelde orman içerisinde yer aldığı için kullanılmaz duruma gelmiştir. Az sayıda yaylacı aile bu geleneği sürdürmektedir.

Yayla kelimesi eski Türkçe yaz anlamına gelen "Yay" kelimesi ile hayvanları otlatmak anlamındaki "yaymak" mastarından kaynaklanmaktadır[5]. Kelime hem hayvanların otladığı yüksek ve otlak geniş araziyi[6], hem de burada kurulu yerleşmeyi ifade eder. Bu sahalar çoğunlukla dağlık alanlarda orman sınırının üstünde ya da orman alanında ormanın bozulmasıyla elde edilmiş yerlerdir[7]. Yaz aylarında çeşitli nedenlerle yaylaya çıkanlara yaylacı, bu insanların yaylalarla ilgili olarak sürdürdükleri faaliyetlere yaylacılık denilir[8].

---

[3] DİE,2000, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Burdur
[4] Burdur İl Tarım Müdürlüğü'nden alınmıştır
[5] ALAGÖZ,C.A, 1941, Birinci Coğrafya Kongresi, Maarif Vekilliği Yay., Ankara,s.150
[6] EMİROĞLU,M., 1977, Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık, A.Ü. DTCF Yay.: 272, Ankara, s.17
[7] İZBIRAK,R., 1992, Coğrafya Terimleri Sözlüğü,MEB Yay. ÖKD 157, İstanbul, s.339
[8] DOĞANAY,H., 1994, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, s. 266, Bu eserin MEB Yay. 2982, BKED:877,ED:10, İstanbul, baskısı da bulunmaktadır.

Köy	Yayla	Halihazırdaki Durumu	1970'lerde			Günümüzde		
			Aile	Hayvan Sayısı		Aile	Hayvan Sayısı	
				Keçi	Koyun		Keçi	Koyun
Akçaköy	Yağıbasan Zaladın Y.	Boş Boş	10	-	-	- -	- -	- -
Alan	Alan Y. Yiğit Y.	Boş Boş	10	1000	1500	-	-	-
Armut	Zaladın Y. Erikli Kocaalan	Kullanılıyor Boş Boş	24	4000	1500	3 - -	700 - -	100 - -
A.Kırlı	Kültü	Kullanılıyor	-	-	-	2	500	-
A.Onacak	Yakınyayla	Boş	-	5000	1500	-	-	-
Bayındır	-	-	-	-	-	-	-	-
Beyköy	Aktepe	Boş	-	500	500	-	-	-
Büyükyaka	Büyükyaka	Boş	-	3000	3000	-	-	-
Çardak	Güllükboğazı	Boş	-	1500	500	-	-	-
Dereköy	-	-	-	-	-	-	-	-
Gökçeyaka	Yunuspınarı Aşağıyayla	Kullanılıyor Kullanılıyor	-	1500	500	3 3	200 150	240 200
İğdir	Beloluk Gemiç	Kullanılıyor Kullanılıyor	80	-	-	10 2	200 100	2000 1000
Orhanlı	-	-	-	-	-	-	-	-
Taşpınar	-	-	-	-	-	-	-	-
Y.Kırlı	Karagöl	Boş	80	-	-	-	-	-

Tablo 2: Akgöl Havzası Çevresindeki, Köy ve Yayla Yerleşmeleri ile 1970'lerde ve Günümüzdeki Durumları

Kaynak: Arazi Gözlemleri, Mülakat ve Anket Neticeleri[9]

Tablo 2'de de görüldüğü üzere 1970'li yıllarda sahada yaylacılık faaliyetine katılan köy ve aile sayısı günümüzden daha fazlaydı. Daha doğrusu Orhanlı ve Taşpınar dışındaki köylerin tamamı belirtilen yıllarda yaylacılık yapmaktaydı. Orhanlı, bir göçmen köyü olduğu için yaylaya ve yaylacılık kültürüne sahip değildir. Taşpınar ise bir orman köyü olduğu için yayla ihtiyacı duyulmamış olabilir. Bazı köylerde 1970'lerin verilerinin elde edilememesi mülakatlar sırasında köylülerin herhangi bir sayı verememesiyle ilgilidir. Bir çok köyde ise sürüleri yaylaya çobanlar çıkarmakta ve aileler çıkmamaktaydı. Bu nedenle, bunlardaki aile sayıları belirtilememiştir. Günümüz de Kültü yaylasına çıkan iki ailenin bulunduğu A.Kırlı köyünde de geçmişe yönelik bilgi alınamamıştır. Ancak, Y.Kırlı'da yapılan görüşmelerde A.Kırlı'nın önceden mahalle olduğu ve onlarla birlikte Karagöl yaylasına çıktıkları öğrenilmiştir.

Eski verilerdeki bazı eksikliklere rağmen sahadaki yaylacılık faaliyetlerindeki azalma belirgin bir şekilde görülmektedir. Kısmen daha önce de belirtildiği gibi bunun en önemli nedeni ormanların korunması gerekliliği ile kıl keçisinin kısıtlanmasıdır. Yayla alanları tamamen orman mülkiyetinde olan bozuk orman sahalarıdır. Bu bağlamda süt sığırcılığı sahada yaygınlaşmıştır. Ayrıca, sulama imkânlarının ortaya çıkması, kuru tahıl tarımı yerine sulamalı ve ürün çeşitliliğini arttıran bir ziraatın sahada yayılması da küçükbaş hayvancılığı, dolayısıyla yaylacılığa olan ilgiyi azaltmıştır.

Yaylacı aileler yaylaya genellikle mayıs ayı başlarında çıkmakta ve Eylül ayı sonunda inmektedirler. Yayla göçü traktörlerle taşınmaktadır. Yayla alanları çok yakında yer aldığı için bir kaç saat içerisinde sürüler yaylaya ulaşmaktadır. Yayla ile köy arasında konaklanılan güzleler sahada yer almamaktadır. Sürüler kış gelene kadar da köy çevresindeki orman sahalarında barındırılır. Birçok köyde yaylaya sadece çobanlar çıkmakta ve günlük olarak köyden kadınlar sürüyü sağmak için yaylaya gitmekte ve sütü köye indirmektedirler. Sadece İğdir'de aile olarak yaylaya çıkılmaktadır. Burada da süt peynir ve tereyağı yapımında kullanılmakta ya da köyle ilişki hiç kesilmediği için köye gönderilmektedir. Yayladaki en önemli işlerden birisi su taşımaktır. Su, az sayıda bulunan kaynaklardan sağlanır.

[9] Araştırma sahası 2004 yılı temmuz ayı içerisinde bir hafta süreyle gezilmiş, köy muhtarları ve köylülerle yüz yüze görüşülmüş, yayla ve ağıllara gidilmiştir. Ayrıca, SDÜ Burdur Eğitim Fak. Öğretim Üyesi **Yrd. Doç. Dr. Kenan ARIBAŞ** tarafından Burdur Valiliği kanalıyla köy muhtarlarına gönderilen anket formlarından da faydalanılmıştır. Kendisine teşekkür ederiz.

Yayla yerleşmeleri dağınık dokuludur. Başka bir ifadeyle yayla konutları birbirinden uzak mesafelerde kurulmuştur. Bu durum kireçtaşı üzerinde oluşan küçük çukur alanlar olan dolin ve uvalaların yerleşmeye ve tarıma uygun olmasıyla ilgilidir. Yayla konutları genellikle dolinler kenarında ya da içinde kurulmuştur. Dolayısıyla bunların dağılışı konutların dağılışını da etkilemektedir.



Foto 2. İğdir Köyü Yaylasında Huvlardan Bir Görünüş

Yörede yayla konutları **"huv"** olarak adlandırılır. Bunlar taş, yerden 50 cm yüksekliğinde bir temel üzerinde ahşap bir iskelet üzerine kokar ardıçlardan balta ile yapılan, kaba görünüşlü **"parda, pardu"** denilen, kalın tahtaların çatılması ile yapılırlar. Bunların da üzerine yine ardıç kabukları, çalılar ve sazlar atılır. Bazen de huvun üzeri kıl çadır, plastik çadır bezi gibi malzemelerle de kapatılabilmektedir. Huvlar, tek odalıdır. Pencere bulunmaz. Yükseklikleri 150 cm civarındadır. Genellikle dikdörtgen şeklinde inşa edilirler. Bazı yaylalarda birden fazla huva sahip obalar da bulunmaktadır. Bu huvlardan birisi ailenin kaldığı huvdur. Bunun dışında oğlakların konulduğu huvlar, malzemelerin konulduğu huvlar, hatta kümes olarak kullanılan tavuk huvu bile bulunabilmektedir. Huvların yapımında kullanılan ardıç tahtaları sayesinde huvların içleri daima güzel kokulu olmaktadır. Ayrıca yaylacılar böceklerin pek girmediğini söylemektedir. Zaten, yörede ardıç ağacının yayla konutlarında kullanılması çevre illerde de yaygındır[10] Bu tahtalar çürümemeleriyle de ünlüdür. Bu nedenle, iğreti kurulmasına rağmen huvlar uzun ömürlü olmaktadır.

Yayla konutları sadece kıldan, diğer çadır bezlerinden veya naylondan yapılmış çadırlar da olabilmektedir.

Yayla konutunun içinde dikdörtgenin bir ucunda yaklaşık 1 ya da 1.5 metre genişliğinde ve yerden 80–100 cm yüksekliğinde, taştan yapılmış ve çamurla sıvalı **seki** yer alır. Seki adeta bir raf fonksiyonu görmekte bazı malzemeler buraya konulmaktadır. Sekinin önünde çoğunlukla köşede bir soba bulunur. Yerde genelde kilim ya da çul (çoğunlukla keçi kılından dokunmuş) serilidir. Üstünde kenarlar boyunca minder ve yastıklar konulmuştur. Taş temelin genişçe boşluğu da çamurla sıvanmıştır ve bir raf gibi kullanılmaktadır. Yataklar da bir köşede yığılı durumdadır.

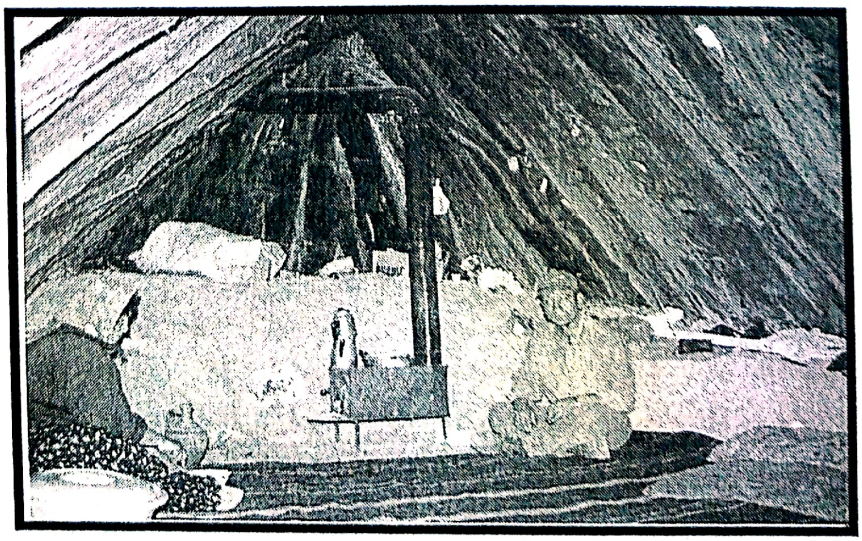


Foto 3. Bir Huvun İç Görünüşü

[10] GÜNER,İ.-ERTÜRK,M., 2005, "Fethiye'de Yaylalar ve Yaylacılık", Doğu Coğrafya Dergisi,Sayı:14, Erzurum,s.165

Fotoğraflarda da görüleceği üzere huvlar ülkemizde örneğinine az rastlanır tarzda ve malzemeyle inşa edilmiş, gerçek kültürel hazinedirler.

Huvların çevrelerinde, genelde yakınında, hayvanların geceleri kalması amacıyla yapılmış, taş ve dikenli çalılarla örülmüş bir çevrik bulunmaktadır. Çevrikler genellikle yuvarlak şekilli ve üstleri açıktır. Gerek huvlar, gerekse çevrikler ihtiyaca bağlı olarak farklı büyüklükte olurlar. Standart bir büyüklük yoktur.

Ağıl Yerleşmeleri

Sahada küçükbaş hayvanlar çoğunlukla köy içinde evlerin yanındaki ahırlarda barındırılır. Ağıl yerleşmeleri yukarıda belirtilen süreçte oldukça azalmıştır. Sahada 26 tane ağıl yerleşmesine rastlanmıştır.

Bilindiği gibi ağıl yerleşmesi küçükbaş hayvanların barındırıldığı üstü açık, çitle yada dikenli çalılarla çevrili bir[11] çevrik, kış mevsiminde hayvanların konulması için bir kapalı alan ve bazen de çoban kulübesinin de bulunduğu bir geçici yerleşmedir. Ağıllar hayvanların sağılması, yününün kırkılması ve geceleri korunup barındırılmasına hizmet eder[12]. Bazı ağıllarda çobanların kalması için kapalı hayvan barınağı içerisinde bir oda ya da yüksekçe bir seki de bulunabilir

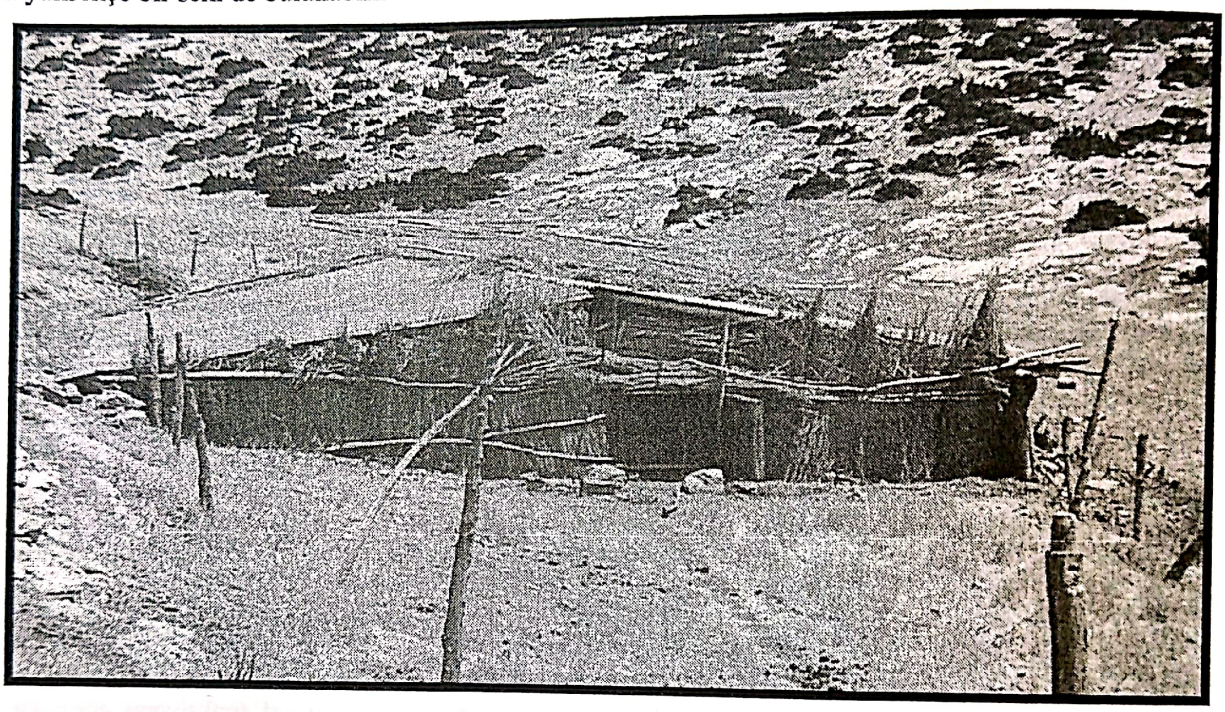


Foto 4. Ağıl Boğazı'nda Bir Ağılın Görünüşü

Araştırma sahamızdaki ağıllar da benzer özellikler taşırlar ve aynı şekilde kullanılırlar. Ancak, yaylacılık faaliyetlerinin azalması ve küçükbaş hayvan sürülerinin önemli bir kısmının bu faaliyetlere katılmıyor oluşu bazı ağılları devamlı yerleşme durumuna dönüştürmüştür. Bu ağıllarda sürüler sabah erken saatlerde çevredeki otlak alanlara gider ve akşamları geç saatlerde ağıla döner. Tanımlarda da belirtildiği gibi sürüyle ilgili bütün işler ağılda gerçekleştirilir.

Sahada ağılların büyüklük ve planları sürü büyüklüğüne göre değişmektedir. Ancak, genel olarak çobanların kaldığı iğreti bir kulübe ile dikenli çalılardan yapılan bir çevrik, ağıl yerleşmesinin çevre planını oluşturmaktadır.

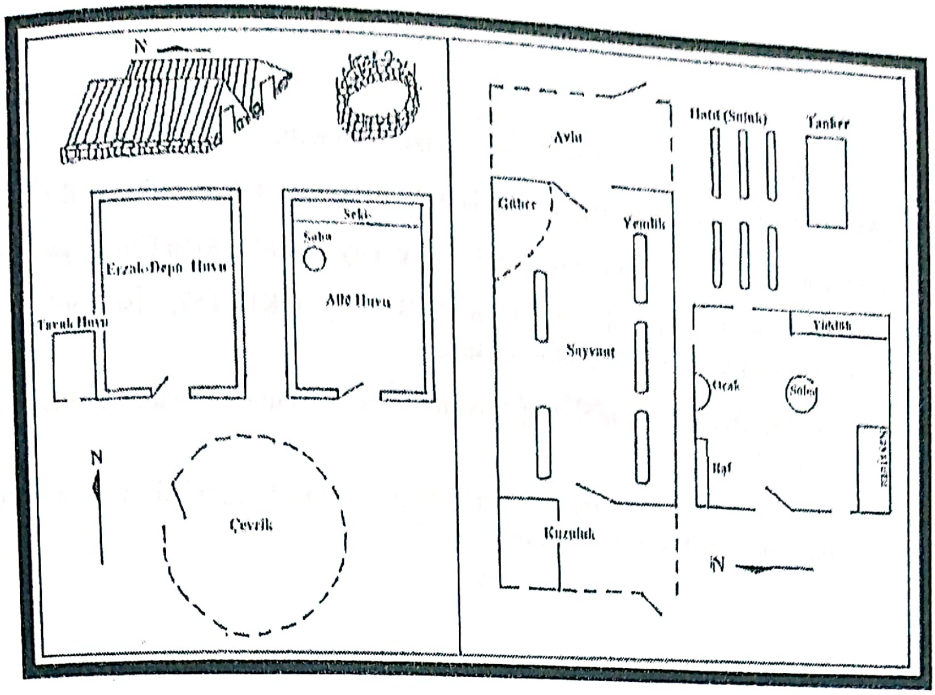
Ağıl konutları genellikle harçsız taş duvarlardan yapılmıştır. Çatı örtü malzemesini ise naylon ve üzerine atılan çalılar oluşturmaktadır. Büyük bir sürüye sahip olan Dereköy Ağıl boğazı ağılı ise daha modern bir tarzda yapılmış çatı sac ile örtülmüştür. Ağılın kapalı kısmı **"Sayvat"** olarak adlandırılmaktadır. Çitle çevrili açık kısımlara da **"havlu (avlu)"** adı verilmektedir. Akgöl'den elde edilen kamışlar da gerek çatı örtü malzemesi, gerekse duvar yapmak için kullanılmaktadır.

Çoban kulübelerinin iç planlarına bakıldığı zaman yayla konutları gibi olduğunu görürüz. Tek odalı evin bir köşesinde yüklük, diğer köşede kapların konulduğu bir raf, bazılarında ocak yada soba bulunur. Hayvan yemleri, kaya tuzu gibi malzemeler de kulübe içinde saklanır.

---

[11] İZBIRAK, 1992, Age., s.4

[12] DOĞANAY,1994,Age, s.291



Şekil 3. Huvlar (solda) ve Bir Ağılın (sağda) Çevre ve İç planları (Ölçeksizdir)

Sahada ağılların kulanım zamanları ve sürelerini belirleyen faktörlerden birisi de ekili alanlardır. Çünkü bu yerleşmelerin bulunduğu sahalar aynı zamanda nadaslı tahıl ekim alanlarıdır. Nadaslı sahalardaki ağıllar daha yoğun bir şekilde kullanılmakta, arazi ekili ise hasada kadar sürüler buralardan uzak tutulmaktadır. Bu süreçte sürüler mera alanlarında konaklar ve ağılda sürdürülen işler açık arazide yapılır.

Su sıkıntısı ağıllarda da ortaya çıkar. Sürüler genellikle gölde sulanır. İçme suyu taşınarak elde edilir. Ağıl boğazında hayvanların suyu da tankerle taşınmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Akgöl havzası çevresinde hayvancılık oldukça önemli bir ekonomik faaliyet durumundadır. Saha geleneksel hayvancılıktan modern hayvancılığa geçiş sürecindedir. Hatta bunu büyük ölçüde gerçekleştirmiştir. Süt sığırcılığı, süt ulaştırma ve pazarlama mekanizmalarının oturmuş olması bu durumu belgelemektedir

Bu bağlamda geleneksel hayvancılığın simgesi olan yaylacılık faaliyetleri, kültürü ve yayla yerleşmeleri yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. Bu durum tarımsal gelişmenin kaçınılmaz bir sonucudur. Ancak bunu gerçekleştirirken kültürel zenginliklerimizi de korumamız gerektiği göz ardı edilmemelidir. Yaylalarımız ülkemizin ve yörenin diğer sahalarında olduğu gibi yüzlerce yıldır kullanılan zengin kültür alanlarıdır.

Bu durumda yaylacılık faaliyetlerini koruyucu bir kısım önlemlerin alınması gerekmektedir.

Öncelikle yaylaların yol kaliteleri yükseltilerek süt toplama sistemine yaylaların tamamı katılmalıdır.

Böylece rekreasyon amaçlı yaylacılığın da yörede gelişmesine katkıda bulunulacaktır. Çünkü yaylalarla ilgili en önemli sorunlardan birisi yakın olmalarına rağmen yol kalitesinin düşük olmasıdır.

Yaylaların su ihtiyaçları karşılanmalı ve yaşama standartları yükseltilmelidir.

Otlak alanların korunması ve zenginleştirilmesi yapılmalıdır. Ayrıca bu sahaların kullanımı planlanmalıdır. Böylece ormana verilen zararlar da azaltılacaktır.

Doğayla barışık bir yaylacılık için yaylacılar eğitilmelidir.

Yerel kırsal mimarinin farklı bir örneği durumunda olan az sayıda huv koruma altına alınmalıdır.

Günümüz sosyal bilim, sosyal ve ekonomik siyaset anlayışlarında **"Kalkınma"** kavramı **"Sürdürülebilirlik"** kavramı temelinde ele alınmaktadır. Sahada yaşayan insanların ekonomik standartlarının yükseltilmesi düşünülürken, aynı zamanda çevresel değerlerin korunması ve yaşatılması da öncelikler arasına alınmalıdır. Çevresel değerler bir toplumun geçmişi, kültürel değerleri, yerel zenginliklerini de kapsar. Bu bağlamda, yerli hayvan ırklarının korunması ve geliştirilmesi (gen kaynaklarının tespiti ve korunması) de büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

ALAGÖZ,C.A, 1941, Birinci Coğrafya Kongresi, Maarif Vekilliği Yay., Ankara

DOĞANAY,H., 1994, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, Ankara

EMİROĞLU,M., 1977, Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık, A.Ü. DTCF Yay.: 272, Ankara

GÜNER,İ.-ERTÜRK,M., 2005, "Fethiye'de Yaylalar ve Yaylacılık", Doğu Coğrafya Dergisi,Sayı:14

İZBIRAK,R., 1992, Coğrafya Terimleri Sözlüğü,MEB Yay. ÖKD 157, İstanbul, DİE,2000, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Burdur

SUNGUR, K.A., 1978, Burdur, Acıgöl Depresyonları ve Tefenni Ovasının Fiziki Coğrafyası, İ.Ü. Yay.:2397, Coğrafya Enst. Yay.: 95, İstanbul

http://www.cevreorman.gov.tr/sulak/sulakalan/corak.htm,www.kad.org.tr/bilgiyazi/sulakalanlar.pdf http://env.erciyes.edu.tr/yelkovan/birdsites/wetlands.html